Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 26. apríla 2012 [1]

Vec C-619/10

Trade Agency Ltd
proti
Seramico Investments Ltd

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Augstākās tiesas Senāts (Lotyšsko)]

„Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Uznanie a výkon súdnych rozhodnutí — Dôvody odmietnutia — Článok 34 nariadenia č. 44/2001 — Osvedčenie podľa článku 54 nariadenia č. 44/2001 — Doručenie písomnosti, ktorou sa začalo konanie — Žalovaný nezúčastnený na konaní — Verejný poriadok — Rozsudky bez vecného preskúmania a odôvodnenia — Právo na spravodlivý proces“

I – Úvod

1. Predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania predloženého Najvyšším súdom Lotyšskej republiky je výklad článku 34 bodov 1 a 2 a článku 54 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [2].

2. Článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 umožňuje odmietnuť uznanie a vykonanie rozsudku vydaného bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie, v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obranu. Článok 54 nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že členský štát vydá osvedčenie obsahujúce rôzne dôležité údaje o konaní. Toto osvedčenie musí byť predložené spolu s návrhom na vydanie vyhlásenia vykonateľnosti rozsudku. Osvedčenie musí v rámci poskytnutých informácií uvádzať dátum doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie. V tomto kontexte sa vnútroštátny súd pýta, aký je rozsah preskúmavacej právomoci súdu dožiadaného štátu, pokiaľ ide o doručenie písomnosti, ktorou sa začalo konanie: môže tento súd, hoci je dátum doručenia uvedený na osvedčení, ešte preskúmať, či písomnosť, ktorou sa začalo konanie, bola doručená, alebo bude v tomto viazaný osvedčením?

3. Dôvod odmietnutia stanovený v článku 34 bode 2 nariadenia č. 44/2001 sa neuplatní, ak žalovaný nezačal konanie, ktorým by napadol rozsudok pre zmeškanie v štáte pôvodu, hoci tak mohol urobiť. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania dáva Súdnemu dvoru príležitosť spresniť svoju judikatúru, pokiaľ ide o otázku, kedy je žalovaný povinný podať opravný prostriedok v štáte pôvodu. Je potrebné vymedziť, či táto povinnosť prináleží žalovanému aj v prípade, ak mu bol odsudzujúci rozsudok doručený po prvýkrát v rámci konania o vyhlásenie vykonateľnosti.

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Ú. v. ES L 12, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

4. Napokon, spor vo veci samej sa týka aj doložky o verejnom poriadku stanovenej v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd pýta, či skutočnosť, že súd štátu pôvodu nepreskúmal vecnú dôvodnosť žaloby pred prijatím rozsudku pre zmeškanie a tento rozsudok už detailne neodôvodnil, je zlučiteľná s právom žalovaného na spravodlivý proces, tak ako je zakotvené v článku 47 Charty základných práv Európskej únie [3].

II – Právny rámec

5. Článok 34 nariadenia č. 44/2001 sa týka dôvodov neuznania a uvádza:

„Rozsudok sa neuzná:

1. ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;

2. v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť;

…“

6. Článok 54 nariadenia č. 44/2001 sa týka osvedčenia, ktoré musí vydať súd štátu pôvodu:

„Súd alebo príslušný orgán členského štátu, v ktorom bol vydaný rozsudok, vydá na žiadosť zainteresovaného účastníka osvedčenie podľa vzoru v prílohe V tohto nariadenia“.

7. Príloha V nariadenia č. 44/2001 obsahuje vzor pre osvedčenie stanovené v článku 54 tohto nariadenia:

„Osvedčenie uvedené v článkoch 54 a 58 nariadenia o rozsudkoch a súdnom zmieri …

4.4 Dátum doručenia dokumentu, na základe ktorého bolo konanie začaté, ak bolo rozhodnutie prijaté v neprítomnosti …“

III – Skutkový stav

8. Seramico Investments Limited (ďalej len „Seramico“) podala na High Court of Justice (Spojené kráľovstvo) súdnu žalobu, v ktorej žiadala zaviazať Trade Agency Limited (ďalej len „Trade Agency“) a ďalšiu žalovanú zaplatiť 289 122,10 GBP.

9. Keďže Trade Agency nepredložila žiadne vyjadrenie k žalobe, High Court of Justice, Queen’s Bench Division, vydal 8. októbra 2009 rozsudok pre zmeškanie, ktorým zaviazal Trade Agency zaplatiť 293 582,98 GBP na základe týchto dôvodov: „Nevyjadrili ste sa k žalobe, ktorá Vám bola doručená. Z tohto dôvodu ste povinná zaplatiť žalobkyni dlžnú sumu 289 122,10 GBP zvýšenú o úroky z omeškania až do dňa vydania rozhodnutia a trovy konania vo výške 130 GBP. Celkovo ste povinná žalobkyni uhradiť sumu 293 582,98 GBP“.

3 — Charta základných práv Európskej únie bola slávnostne vyhlásená po prvýkrát v Nice 7. decembra 2000 (Ú. v. ES C 364, s. 1) a druhýkrát v Štrasburgu 12. decembra 2007 (Ú. v. EÚ C 303, s. 1, a Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 389).

10. Z vyhlásenia vnútroštátneho súdu vyplýva, že osvedčenie uvedené v článku 54 nariadenia vydané High Court (Spojené kráľovstvo) uvádzalo, že „informácie o súdnej žalobe boli doručené 10. septembra 2009“.

11. Dňa 28. októbra 2009 Seramico podala na Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa Lotyšskej republiky návrh na vydanie vyhlásenia konštatujúceho vykonateľnosť rozsudku vydaného High Court v Lotyšsku. Kópia dotknutého rozsudku spolu s osvedčením podľa článku 54 nariadenia č. 44/2001 bola priložená k tomuto návrhu, ktorému sa vyhovelo rozsudkom z 5. novembra 2009. Rozhodnutím z 3. marca 2010 Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija zamietol opravný prostriedok, ktorý proti tomuto rozsudku podala Trade Agency.

12. Trade Agency teda podala na Augstākā tiesa Senāts (ďalej len „vnútroštátny súd“) opravný prostriedok proti uzneseniu odvolacieho súdu z 3. marca 2010, v ktorom tvrdí, že v rámci súdneho konania v Spojenom kráľovstve sa porušilo jej právo na spravodlivý proces, a preto sa musí vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia High Court v Lotyšsku zamietnuť.

IV – Návrh na začatie prejudiciálneho konania

13. Vnútroštátny súd prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru Európskej únie tieto prejudiciálne otázky:

„1. Pokiaľ je k rozhodnutiu súdu iného štátu priložené osvedčenie uvedené v článku 54 nariadenia č. 44/2001, ale napriek tomu žalovaný namieta, že žaloba podaná v štáte, ktorý vydal rozhodnutie, mu nebola doručená, je súd vykonávajúceho členského štátu v rámci preskúmania dôvodu odmietnutia podľa článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 oprávnený sám preveriť, či informácie uvedené v osvedčení sú v súlade s dôkazmi? Je takáto široká právomoc súdu vykonávajúceho členského štátu v súlade so zásadou vzájomnej dôvery vo výkon súdnictva uvedenej v odôvodneniach 16 a 17 nariadenia č. 44/2001?

2. Je rozsudok pre zmeškanie, ktorým sa rozhodlo o veci samej, bez posúdenia predmetu žaloby a žalobných dôvodov, a ktorý neobsahuje tvrdenie o dôvodnosti žaloby, v súlade s článkom 47 [Charty] a neporušuje právo žalovaného na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná, ktoré je zaručené týmto článkom?“

14. Okrem spoločností Seramico a Trade Agency podali na Súdny dvor písomné pripomienky aj nemecká, francúzska, írska, talianska, lotyšská, litovská, holandská, poľská a portugalská vláda, ako aj vláda Spojeného kráľovstva a Európska komisia.

15. Dňa 8. februára 2012 sa konalo pojednávanie na Súdnom dvore, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia nemeckej, francúzskej, írskej, lotyšskej a poľskej vlády, ako aj vlády Spojeného kráľovstva a zástupcovia Komisie.

V – Posúdenie

A – *O prvej prejudiciálnej otázke*

16. Podľa článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 sa rozsudok neuzná v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie, v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obranu. Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou pýta, či v prípade existencie osvedčenia vydaného na základe článku 54 nariadenia č. 44/2001, na ktorom je uvedený dátum doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, v priebehu konania o vyhlásenie vykonateľnosti už nemôže byť napadnutá otázka doručenia.

17. Článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 však tiež stanovuje, že tento dôvod odmietnutia sa nemôže uplatniť, ak žalovaný opomenul začať v štáte pôvodu konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť.

18. V nižšie uvedených úvahách najskôr preskúmam, do akej miery môže dožiadaný štát preskúmať doručenie písomnosti, ktorou sa začalo konanie, v rámci článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 (bod 1 nižšie). Potom preskúmam, za akých podmienok nemá žalobca právo domáhať sa tohto dôvodu odmietnutia, ak opomenul začať konanie v štáte pôvodu (bod 2 nižšie).

1. Rozsah právomoci preskúmať doručenie

19. Pred preskúmaním otázky rozsahu preskúmavacej právomoci v prípade existencie osvedčenia vydaného na základe článku 54 nariadenia č. 44/2001 stručne opíšem konanie stanovené už citovaným nariadením na účely vyhlásenia vykonateľnosti. Teleologický výklad článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 je totiž možný iba vtedy, ak sa zohľadní štruktúra tohto nariadenia.

a) Štruktúra nariadenia č. 44/2001

20. Konanie týkajúce sa vyhlásenia vykonateľnosti rozhodnutia, tak ako ho stanovuje nariadenie č. 44/2001, sa vykonáva v dvoch etapách. V prvej etape sa vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia vydá takmer automaticky po výlučne formálnom preskúmaní predložených dokladov.[4] Je na to potrebné predložiť úradné vyhotovenie dotknutého rozhodnutia a v zásade aj osvedčenie stanovené v článku 54 nariadenia č. 44/2001 (okrem výnimiek stanovených v článku 55 tohto nariadenia).

21. Preskúmanie dôvodov odmietnutia je možné až v druhej etape. Účastník konania, proti ktorému sa žiada výkon rozhodnutia, môže podať odvolanie proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti v súlade s článkom 43 nariadenia č. 44/2001. Podľa článku 45 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 súd, ktorý koná o odvolaní, môže odmietnuť vydať alebo zrušiť vydané vyhlásenie vykonateľnosti len na základe jedného z dôvodov neuznania uvedených v článkoch 34 a 35 nariadenia.

22. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu jasne nevyplýva, či písomnosť, ktorou sa začalo konanie, o ktorú ide v spore vo veci samej, bola doručená v Spojenom kráľovstve alebo v cudzine. Táto otázka však nie je relevantná na účely uplatnenia článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, keďže tento sa má uplatňovať v obidvoch prípadoch[5].

b) Výklad článku 34 bodu 2 a článku 54 nariadenia č. 44/2001

23. Prvá prejudiciálna otázka sa v podstate týka rozsahu preskúmania súdu dožiadaného štátu. Môže tento súd nezávisle od dátumu doručenia uvedeného na osvedčení vydanom na základe článku 54 nariadenia č. 44/2001 preskúmať doručenie návrhu, či dokonca poprieť samotnú existenciu takéhoto doručenia?

24. Znenie článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, podľa ktorého uznanie možno zamietnuť, ak písomnosť, ktorou sa začalo konanie, nebola žalovanému nezúčastnenému na konaní doručená v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, svedčí *a priori* v prospech práva na úplné preskúmanie.

4 — Odôvodnenie 17 nariadenia č. 44/2001.

5 — Pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júna 1985, Debaecker a Plouvier, 49/84, Zb. s. 1779, body 11 až 13.

25. Pokiaľ ide o Bruselský dohovor, Súdny dvor zdôraznil, že cieľom tohto dohovoru je zabezpečiť účinnú ochranu práv žalovaného nezúčastneného na konaní. S týmto cieľom bolo preskúmanie správnosti doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, zverené súdu štátu pôvodu aj súdu dožiadaného štátu. [6]

26. V rozsudku ASML Súdny dvor tiež pripomenul význam práva na obhajobu v súvislosti s článkom 34 bodom 2 nariadenia č. 44/2001. V kontexte tohto článku musí mať podľa Súdneho dvora druhý súd, ktorý má rozhodnúť o uznaní a výkone rozsudku, možnosť znovu preskúmať otázku doručenia. Súdny dvor preto vyhlásil, že dodržiavanie práva na obhajobu žalovaného nezúčastneného na konaní je zabezpečené dvojitým preskúmaním aj v rámci nariadenia č. 44/2001. [7] Súdny dvor sa výslovne vyslovil v tomto zmysle, hoci na základe ustanovení článku 26 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 v spojení s ustanoveniami článku 19 bodu 2 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch [8] je už súd štátu pôvodu povinný v prípade doručenia do cudziny overiť, či písomnosť, ktorou sa začalo konanie, bola žalovanému doručená v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obranu.

27. Írska vláda má však pochybnosti o tom, či vyhlásenia Súdneho dvora v rozsudku ASML môžu byť prebraté v rámci prejednávaného prípadu. Poznamenáva, že nič v tomto rozsudku nenaznačuje, že v danej veci bolo vydané osvedčenie. V prejednávanom prípade však existencia takéhoto osvedčenia podľa nej vylučuje dvojité preskúmanie doručenia.

28. Je pravda, že rozsudok ASML neobsahuje žiadnu výslovnú zmienku o existencii osvedčenia. Hoci je vysoko pravdepodobné, že takéto osvedčenie bolo vydané na základe článku 54 nariadenia č. 44/2001 (vydanie osvedčenia je totiž pravidlom podľa tohto nariadenia), rozsudok jeho existenciu neuvádza. Ako však vysvetlím nižšie, úvahy Súdneho dvora o dvojitom preskúmaní doručenia sú platné aj v prípade, ak bolo osvedčenie vydané.

i) Doslovný a systematický výklad nariadenia č. 44/2001

29. Na základe článku 54 nariadenia č. 44/2001 súd alebo príslušný orgán členského štátu, v ktorom bol vydaný rozsudok, vydá na žiadosť dotknutého účastníka osvedčenie podľa vzoru v prílohe V tohto nariadenia. Z bodu 4.4 tejto prílohy vyplýva, že osvedčenie musí uvádzať dátum doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, ak sa žalovaný konania nezúčastnil. V súlade s článkom 53 bodom 2 nariadenia č. 44/2001 musí byť k tomuto osvedčeniu priložený návrh na vyhlásenie vykonateľnosti. [9]

30. Zo znenia nariadenia č. 44/2001 nemožno vyvodiť záver, že informácie obsiahnuté v osvedčení v súvislosti s doručením písomnosti, ktorou sa začalo konanie, sú záväzné v rámci konania o odvolaní proti vyhláseniu vykonateľnosti.

31. Iné ustanovenia nariadenia č. 44/2001 výslovne zakazujú súdu dožiadaného štátu preskúmavať niektoré skutkové okolnosti. Článok 35 bod 2 nariadenia č. 44/2001 tak stanovuje, že pri skúmaní právomocí uvedených v bode 1 tohto článku je súd dožiadaného štátu viazaný skutkovými zisteniami, na ktorých súd členského štátu pôvodu založil svoju právomoc. Rovnako článok 36 nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že cudzí rozsudok sa za žiadnych okolností nesmie skúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej.

6 — Rozsudky z 15. júla 1982, Pendy Plastic Products, 228/81, Zb. s. 2723, bod 13, a z 3. júla 1990, Lancray, C-305/88, Zb. s. I-2725, bod 28.

7 — Rozsudok zo 14. decembra 2006, ASML, C-283/05, Zb. s. I-12041, bod 29.

8 — Teraz nariadenie č. 1393/2007.

9 — Článok 55 nariadenia č. 44/2001 stanovuje alternatívne riešenia, ak osvedčenie nie je vydané podľa článku 54.

32. Skutočnosť, že nariadenie č. 44/2001 výslovne vylučuje niektoré skutkové okolnosti z preskúmania súdu dožiadaného štátu, naznačuje, že v ostatnom považuje súd dožiadaného štátu za oprávnený na to, aby sám overil, či sú splnené podmienky rôznych pravidiel. To isté sa týka článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001.

33. V rámci systematického výkladu nariadenia č. 44/2001 treba tiež uviesť rozdiel medzi osvedčením stanoveným v článku 54 tohto nariadenia a osvedčením stanoveným v článku 42 bode 1 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností[10]. Článok 41 bod 2 a článok 42 bod 2 nariadenia č. 2201/2003 tiež stanovujú, že osvedčenie musí byť priložené k rozhodnutiu, ktorého výkon sa žiada. Súdny dvor vyhlásil v súvislosti s týmto osvedčením, že súd dožiadaného štátu nie je oprávnený vykonávať preskúmanie podmienok vydania osvedčenia.[11]

34. Dve vyššie citované nariadenia a ich ustanovenia týkajúce sa osvedčenia sú však príliš odlišné na to, aby sa mohla vytvoriť paralela, pokiaľ ide o záväznosť osvedčenia. Nariadenie č. 2201/2003 vytvorilo systém, v rámci ktorého sú rozhodnutia týkajúce sa práva na návštevu a rozhodnutia o návrate dieťaťa, ktoré boli osvedčené v členskom štáte pôvodu v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia automaticky uznané a vykonateľné vo všetkých členských štátoch, pričom sa nevyžaduje konanie o vyhlásenie vykonateľnosti a ich uznanie, nie je možné napadnúť.[12] Je teda logické, že osvedčenie môže byť preskúmané iba v štáte pôvodu.

35. Nariadenie č. 44/2001 na rozdiel od nariadenia č. 2201/2003 neupustilo od konania o vyhlásenie vykonateľnosti. Tiež existujú značné rozdiely, pokiaľ ide o konanie o vydaní osvedčenia. V rámci nariadenia č. 2201/2003 tak musí byť osvedčenie vydané súdom, zatiaľ čo osvedčenie stanovené v článku 54 nariadenia č. 44/2001 nemusí byť nevyhnutne vydané súdom a stačí, ak sa zhromaždia už existujúce informácie. Okrem toho, samotné nariadenie č. 2201/2003 stanovuje vo svojom článku 43 výslovné ustanovenie týkajúce sa opravy osvedčenia. Preskúmanie doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, je na základe článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 v konečnom dôsledku možné iba vtedy, ak v štáte pôvodu nie je stanovený nijaký opravný prostriedok.

36. Porovnanie s nariadením č. 2201/2003 teda svedčí v neprospech záväznosti osvedčenia stanoveného v článku 54 nariadenia č. 44/2001.

ii) Teleologický výklad nariadenia č. 44/2001

37. Dôvod zavedenia osvedčenia stanoveného v článku 54 nariadenia č. 44/2001 tiež nebráni úplnému preskúmaniu doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, súdom dožiadaného štátu.

38. Z genézy nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že osvedčenie bolo zavedené s cieľom uľahčiť procesné formality na strane navrhovateľa. Namiesto nutnosti predložiť rôzne dokumenty, z ktorých každý by obsahoval časť potrebných údajov (ako to bolo stanovené v predchádzajúcej právnej úprave), stačí, ak navrhovateľ predloží osvedčenie, ktoré zahŕňa všetky užitočné informácie.[13]

39. Dôvodom zavedenia osvedčenia je teda zjednodušenie a racionalizácia spôsobov uznania a výkonu rozsudkov počas prvej etapy konania. Osvedčenie tiež umožňuje vyhnúť sa potrebe prekladov, keďže formulár a údaje každej rubriky sú jednotné vo všetkých jazykových verziách.

10 — Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).

11 — Rozsudok z 22. decembra 2010, Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, Zb. s. I-14247, bod 54.

12 — Pozri odôvodnenie 23 nariadenia č. 2201/2003 a rozsudok Aguirre Zarraga, už citovaný v poznámke pod čiarou 11, bod 48.

13 — Odôvodnenie návrhu nariadenia Rady (ES) o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [návrh Komisie zo 14. júla 1999, KOM(1999) 348 v konečnom znení, s. 25].

40. Obsah osvedčenia v podstate reflektuje rozsah súdneho preskúmania dožiadaného štátu v priebehu prvej etapy konania o vyhlásenie vykonateľnosti. Informácie, ktoré sú v ňom obsiahnuté, umožňujú rýchlo preskúmať, či sú splnené podmienky vyhlásenia vykonateľnosti. Vďaka osvedčeniu tak možno ľahko overiť, či sú účastníci konania vo veci samej totožní s účastníkmi konania o vyhlásenie vykonateľnosti, a či, formálne vzaté, rozsudok skutočne patrí do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001. Cieľom osvedčenia stanoveného v článku 54 nariadenia č. 44/2001 je teda predovšetkým zjednodušiť prvú etapu konania o vyhlásenie vykonateľnosti.

41. Je pravda, že dátum doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, nie je pre prvú etapu konania relevantný, pretože dôvod odmietnutia stanovený v článku 34 bode 2 nariadenia č. 44/2001 (absencia doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, v dostatočnom čase) môže byť preskúmaný iba v druhej etape konania o vyhlásenie vykonateľnosti. Súhrnné predloženie osvedčenia stanoveného v článku 54 nariadenia č. 44/2001 je však užitočné aj v prípade preskúmania vykonaného v priebehu druhej etapy a prispieva tak k zjednodušeniu konania. Zatiaľ čo predchádzajúca právna úprava (článok 46 bod 2 Bruselského dohovoru) stanovovala, že originál alebo úradne overená kópia dokumentu preukazujúceho doručenie písomnosti, ktorou sa začalo konanie v spore vo veci samej, musí byť predložený spolu s prekladom, prepis dátumu doručenia do osvedčenia stanoveného v článku 54 nariadenia č. 44/2001 vedie k zjednodušeniu konania o vyhlásenie vykonateľnosti, pretože možno ľahko overiť, či sa doručenie vykonalo v dostatočnom čase.

42. Dôvod existencie osvedčenia sa však tiež obmedzuje na toto zjednodušenie konania. Z nariadenia č. 44/2001 nemožno vyvodiť obmedzenie rozsahu preskúmania v rámci konania o vyhlásenie vykonateľnosti.

43. Nevidím dôvod, prečo by doručenie teraz nemalo byť predmetom preskúmania v rámci nariadenia č. 44/2001, ktoré iba stanovuje zápis dátumu doručenia do osvedčenia, teda prepis obsahu dokumentu preukazujúceho doručenie, ktorý samotný nie je potrebné predložiť. Samotné osvedčenie, v ktorom je na základe spisu vo veci samej prepísaný dátum doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, totiž predstavuje vyššie riziko pochybenia v porovnaní s predložením originálu dokumentu osvedčujúceho doručenie, čo ešte viac svedčí v prospech záveru, že súd dožiadaného štátu má mať možnosť pokračovať v preskúmaní doručenia. Osvedčenie stanovené v článku 54 nariadenia č. 44/2001 neposkytuje väčšiu záruku súladu ako originálny dokument, ktorý sa mal pôvodne predložiť na účely osvedčenia doručenia.

44. Tiež je potrebné zohľadniť skutočnosť, že osvedčenie stanovené v článku 54 nariadenia č. 44/2001 uvádza iba dátum doručenia. V rámci konania o odvolaní však treba preskúmať na základe článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, či písomnosť, ktorou sa začalo konanie, bola doručená žalovanému v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obranu. Dátum prepísaný v osvedčení poskytuje prvý údaj na účely overenia, či sa doručenie vykonalo v dostatočnom čase a spôsobom, aby si mohol žalovaný zabezpečiť obhajobu. Naproti tomu osvedčenie neposkytuje žiadnu užitočnú informáciu na účely overenia spôsobu, akým sa doručenie vykonalo; nemôže mať teda z tohto hľadiska žiadnu záväznosť. Nemožno logicky vysvetliť, prečo by samotný dátum doručenia, a v dôsledku toho implicitná otázka, či písomnosť, ktorou sa začalo konanie, bola skutočne doručená, nemohli byť preskúmané, zatiaľ čo spôsob, akým sa doručenie vykonalo, by bol naďalej preskúmateľný. Tieto rôzne aspekty doručenia totiž nie sú v rámci článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 objektívne oddeliteľné.

45. Výklad navrhnutý vyššie nie je ani v rozpore so zásadou vzájomnej dôvery vo výkon súdnictva členských štátov, na ktorej je nariadenie č. 44/2001 [14] založené.

14 — Odôvodnenia 16 a 17 nariadenia č. 44/2001 a rozsudok z 27. apríla 2004, Turner, C-159/02, Zb. s. I-3565, body 24 a 25 a tam citovaná judikatúra.

46. Je pravda, že existuje rozporuplnosť medzi, na jednej strane, možnosťou vykonať dvojité preskúmanie doručenia súdom štátu pôvodu, ako aj súdom, na ktorom je podané odvolanie v dožiadanom štáte, a na druhej strane zásadou vzájomnej dôvery a cieľom rýchleho a čo najjednoduchšieho uznania. Z odôvodnenia 18 nariadenia č. 44/2001 však vyplýva, že cieľom tohto nariadenia je tiež zabezpečiť právo na obhajobu. [15]

47. Článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 predstavuje osobitne významný prípad uplatnenia práva žalovaného na spravodlivý proces, pretože bráni tomu, aby bol rozsudok vyhlásený za vykonateľný na základe citovaného nariadenia, ak žalovaný nemal možnosť brániť sa na súde pôvodu. [16] Nariadenie č. 44/2001 takto vyvažuje na jednej strane protichodný záujem žalobcu na rýchlom uznaní a výkone rozsudku a na druhej strane právo na obhajobu v prípade rozsudku pre zmeškanie.

48. Skutočnosť, že článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 odkazuje predovšetkým na opravné prostriedky existujúce v štáte pôvodu a umožňuje odmietnuť uznanie rozsudku iba v prípade neexistencie opravného prostriedku v tomto štáte, napĺňa zásadu vzájomnej dôvery. Ak by platilo, že osvedčenie stanovené v článku 54 nariadenia č. 44/2001 je pre súd dožiadaného štátu záväzné, účastník konania, proti ktorému sa výkon rozsudku navrhuje, by bol pozbavený akejkoľvek možnosti dať preskúmať v rámci kontradiktórneho konania údajnú absenciu doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie. Na článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 sa totiž možno odvolávať na účely odôvodnenia odmietnutia výkonu rozsudku iba vtedy, ak okrem nedoručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, žalovaný opomenul začať konanie proti dotknutému rozsudku. V takom prípade konanie o výkone rozsudku poskytuje žalovanému po prvýkrát možnosť napadnúť v rámci kontradiktórneho konania zákonnosť doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie. Ako už bolo uvedené, osvedčenie stanovené v článku 54 nariadenia č. 44/2001 nie je vydané v rámci kontradiktórneho konania a nemusí byť ani vystavené súdom.

49. Ako predbežný záver je preto potrebné prijať názor, že poznámka o doručení písomnosti, ktorou sa začalo konanie, na osvedčení stanovenom v článku 54 nariadenia č. 44/2001 nie je záväzná.

2. Nevyčerpanie opravných prostriedkov

50. Podľa ustanovení článku 34 bodu 2 v spojení s ustanoveniami článku 45 nariadenia č. 44/2001 vyhlásenie vykonateľnosti rozsudku nemožno odmietnuť, ak žalovaný mal možnosť podať opravný prostriedok v členskom štáte pôvodu a tvrdiť, že písomnosť, ktorou sa začalo konanie, mu nebola doručená v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu. [17] Vnútroštátny súd nepoložil žiadnu otázku, ktorá by sa týkala tejto dodatočnej podmienky stanovenej v článku 34 bode 2 nariadenia č. 44/2001.

51. Domnievam sa však, že túto otázku je potrebné preskúmať na účely vhodnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku.

52. Ako uvádza uznesenie vnútroštátneho súdu, Trade Agency vo veci samej tvrdila, že po prvýkrát sa dozvedela o rozsudku pre zmeškanie, ktorého výkon sa žiada, v rámci konania o vyhlásenie vykonateľnosti v Lotyšsku.

15 — Súdny dvor tiež potvrdil právo na obhajobu vo svojom rozsudku z 28. apríla 2009, Apostolides, C-420/07, Zb. s. I-3571, bod 73.

16 — Rozsudok zo 14. októbra 2004, Mærsk Olie & Gas, C-39/02, Zb. s. I-9657, bod 55.

17 — Rozsudok Apostolides, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 78.

53. Ak by aj právna úprava Spojeného kráľovstva umožňovala v takomto pokročilom štádiu podanie opravného prostriedku proti rozsudku pre zmeškanie, treba si položiť otázku, či na základe článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 by bol žalovaný ešte povinný podať takýto opravný prostriedok v štáte pôvodu, vrátane prípadu, ak mu bol rozsudok pre zmeškanie oznámený v priebehu konania o vyhlásenie vykonateľnosti – ako je to v prejednávanom prípade – alebo či sa v takom prípade môže priamo dovolávať dôvodu odmietnutia stanoveného v článku 34 bode 2 nariadenia č. 44/2001.

54. Zo znenia článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 nevyplýva, že povinnosť napadnúť rozsudok v štáte pôvodu je časovo obmedzená. Článok 46 bod 1 nariadenia č. 44/2001 výslovne umožňuje súdu, ktorý koná o odvolaní v dožiadanom štáte, prerušiť konanie, ak sa proti rozsudku podal riadny opravný prostriedok v členskom štáte pôvodu. To preukazuje, že nariadenie č. 44/2001 samotné považuje za možné, aby konania v štáte pôvodu a v dožiadanom štáte prebiehali paralelne a vzájomne sa časovo prekrývali.

55. Proti časovému obmedzeniu povinnosti žalovaného spochybniť rozsudok v štáte pôvodu však svedčí najmä zmysel a účel nariadenia č. 44/2001. Nariadenie č. 44/2001 sa snaží v čo najväčšej možnej miere zabrániť tomu, aby sa účastník konania, proti ktorému sa žiada výkon rozsudku, vyhol exekúcii, pokiaľ druhý účastník konania disponuje právoplatným cudzím rozsudkom.

56. Ak žalovaný chce spochybniť rozsudok pre zmeškanie, musí svoje tvrdenia uplatniť v štáte pôvodu, aby tak docielil zrušenie alebo prinajmenšom zmenu exekučného titulu. Žalovaný naproti tomu nesmie spôsobiť, že rozsudok sa stane právoplatným tým, že opomenie podať opravný prostriedok s cieľom vyhnúť sa platnému cudziemu titulu a bude sa odvolávať – v dožiadanom štáte – na článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001.

57. V opačnom prípade by bolo totiž pre žalovaného, ktorý v štáte pôvodu nevlastní žiaden majetok, výhodné, že v tomto štáte nenapadne rozsudok pre zmeškanie, ktorý bol proti nemu vydaný, napriek tomu, že písomnosť, ktorou sa začalo konanie, mu nebola doručená alebo mu bola doručená nesprávnym spôsobom. Podanie opravného prostriedku v štáte pôvodu totiž zahŕňa riziko, že žalovaný bude úspešný, pokiaľ ide o správnosť doručenia a zákonnosť rozsudku vydaného pre zmeškanie, ale nebude úspešný v merite veci na základe zákonného priebehu konania. Naproti tomu, ak sa namiesto podania opravného prostriedku v štáte pôvodu bude domáhať článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 v priebehu konania o vyhlásenie vykonateľnosti, spôsobí s konečnou platnosťou nemožnosť výkonu na základe cudzieho rozsudku v dožiadanom štáte, keďže preskúmanie sa obmedzuje iba na otázku neúčasti v konaní.

58. Na účely určenia, či žalovaný mohol podať opravný prostriedok v rámci článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, sa však Súdny dvor domnieva, že nestačí, aby žalovaný vedel o existencii rozsudku pre zmeškanie, ale tiež sa vyžaduje, aby mu bol tento rozsudok doručený. Z toho vyplýva, že žalovaný môže podať opravný prostriedok proti rozsudku pre zmeškanie vydanému proti nemu iba vtedy, ak o obsahu takého rozsudku skutočne vedel prostredníctvom doručenia vykonaného v dostatočnom čase na to, aby mohol zabezpečiť svoju obranu na súde štátu pôvodu. [18]

59. Podľa môjho názoru doručenie rozsudku pre zmeškanie súdom dožiadaného štátu môže spĺňať požiadavky rozsudku ASML.

60. Článok 42 bod 2 nariadenia č. 44/2001 totiž stanovuje, že „vyhlásenie vykonateľnosti sa doručí účastníkovi, proti ktorému sa výkon žiada, spolu s rozsudkom, ak mu už nebol doručený“. Slovo „rozsudok“ použité v tomto ustanovení sa môže odvolávať iba na rozsudok, ktorého výkon sa žiada. [19]

18 — Rozsudok ASML, už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 49.

19 — Pozri tiež v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger 28. septembra 2006 vo veci, ktorá viedla k vydaniu rozsudku ASML, už citovaného.

61. Nariadenie č. 44/2001 teda samotné považuje za možné, že rozsudok pre zmeškanie sa doručí účastníkovi, proti ktorému sa výkon žiada, až v priebehu konania o vyhlásenie vykonateľnosti. Je teda logické domnievať sa, že doručenie vykonané súdom dožiadaného štátu v rovnakom čase ako vyhlásenie vykonateľnosti tiež predstavuje doručenie v zmysle úvah Súdneho dvora v už citovanom rozsudku ASML. [20] V spore vo veci ASML rozsudok pre zmeškanie nebol doručený spolu s vyhlásením vykonateľnosti. [21]

62. Doručenie rozsudku súdom dožiadaného štátu v priebehu konania o vyhlásenie vykonateľnosti je teda v zásade dostatočné pod podmienkou, že žalovanému zostane dosť času na to, aby sa mohol účelne brániť proti rozsudku v štáte pôvodu.

63. Táto vec sa však vyznačuje inou zvláštnosťou, ktorá je predmetom druhej prejudiciálnej otázky. Rozsudok pre zmeškanie vydaný v Spojenom kráľovstve sa odlišuje tým, že jeho odôvodnenie je založené jedine na neúčasti žalovaného na konaní a neobsahuje žiadne iné vysvetlenie o dôvodnosti návrhu. Pokiaľ ide o úlohu doručenia rozsudku pre zmeškanie, Súdny dvor vyhlásil v už citovanom rozsudku ASML, že možnosť účinnej obrany vyžaduje, aby žalovaný mohol spoznať dôvody rozsudku pre zmeškanie na účely ich účinného napadnutia. [22]

64. V rámci odmietnutia uznania uvedeného v článku 34 bode 2 nariadenia č. 44/2001 sa teda absencia alebo nedostatok odôvodnenia rozsudku pre zmeškanie musí posúdiť vo vzťahu k podmienkam podania opravného prostriedku a prekážkam, ktoré sú s tým spojené. Vláda Spojeného kráľovstva uviedla, že odôvodnenie rozsudku pre zmeškanie sa musí vnímať v kontexte návrhu na začatie konania a podrobného výkladu návrhov („particulars of claim“), keďže tieto dokumenty poskytujú podrobnosti o skutkovom stave a právnom základe nároku. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu jasne neuvádza, či okrem vyhlásenia vykonateľnosti bol žalovanému doručený iba rozsudok pre zmeškanie, alebo aj písomnosť, ktorou sa začalo konanie. Ak písomnosť, ktorou sa začalo konanie, nebola žalovanému doručená spolu s vyhlásením vykonateľnosti, možno sa domnievať, že žalovaný nemohol účinne napadnúť rozsudok pre zmeškanie. Pokiaľ ide o podrobnosti, odkazujem na úvahy venované druhej prejudiciálnej otázke. Tento bod musí byť v konečnom dôsledku rozhodnutý vnútroštátnym súdom.

3. Odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku

65. Na prvú prejudiciálnu otázku je potrebné odpovedať v tom zmysle, že poznámka týkajúca sa doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, uvedená v osvedčení stanovenom v článku 54 nariadenia č. 44/2001, nie je záväzná, ale môže byť preskúmaná súdom v rámci konania o odvolaní proti vyhláseniu vykonateľnosti. Skutočnosť, že rozsudok pre zmeškanie bol žalovanému doručený iba súdom dožiadaného štátu v rovnakom čase ako vyhlásenie vykonateľnosti, nezbavuje tohto žalovaného povinnosti, ktorá mu vyplýva z článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, podať opravný prostriedok proti rozsudku pre zmeškanie v štáte pôvodu, pokiaľ ho rozsudok pre zmeškanie alebo akýkoľvek iný dokument, ktorý mu bol doručený, oboznamuje s dôvodmi rozsudku takým spôsobom, že ich môže účinne napadnúť.

B – *O druhej prejudiciálnej otázke*

66. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či je rozsudok pre zmeškanie bez preskúmania právneho základu žaloby, ktorý v dôsledku toho neobsahuje žiadne tvrdenie o vecnej dôvodnosti žaloby, zlučiteľný s právom na spravodlivý proces v zmysle článku 47 Charty základných práv Európskej únie.

20 — Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 1996, Van der Linden, C-275/94, Zb. s. I-1393.

21 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci, ktorá viedla k vydaniu rozsudku ASML, už citovaného, poznámka pod čiarou 19, bod 91 a nasl.

22 — Rozsudok ASML, už citovaný v poznámke 7, bod 35.

67. Vnútroštátny súd položil túto otázku z hľadiska doložky o verejnom poriadku stanovenej v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001, ktorá v spojení s článkom 45 nariadenia č. 44/2001 umožňuje odmietnuť vyhlásenie vykonateľnosti, ak je uznanie rozsudku, ktorého výkon sa žiada, v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada.

68. Na úvod treba uviesť, že v prípade rozsudku pre zmeškanie sa má doložka o verejnom poriadku stanovená v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001 uplatniť iba vtedy, ak sa poruší norma verejného práva, ktorá je odlišná od normy osobitne stanovenej v článku 34 bode 2 nariadenia č. 44/2001 (absencia doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie). Situácia odmietnutia uznania a výkonu rozsudku pre zmeškanie z dôvodu, že písomnosť, ktorou sa začalo konanie, nebola doručená, je totiž predmetom autonómneho a limitujúceho ustanovenia článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, a teda tohto dôvodu odmietnutia sa nemožno dovolávať na základe článku 34 bodu 1 tohto nariadenia.

1. Doložka o verejnom poriadku v judikatúre Súdneho dvora

69. V rozsudku Krombach Súdny dvor vyhlásil, pokiaľ ide o predchádzajúce ustanovenie stanovené v Bruselskom dohovore, že hoci mu neprináleží definovať obsah verejného poriadku zmluvného štátu, má povinnosť preskúmať medze, v rámci ktorých sa súd zmluvného štátu môže dovolávať tohto pojmu na účely neuznania rozsudku pochádzajúceho od súdu iného zmluvného štátu. [23]

70. Podľa judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa Bruselského dohovoru je odvolanie sa na doložku o verejnom poriadku prípustné iba za predpokladu, ak by uznanie alebo výkon rozsudku vydaného v inom zmluvnom štáte narušilo neakceptovateľným spôsobom právny poriadok dožiadaného štátu do takej miery, že by porušilo základnú zásadu. Narušenie musí predstavovať *zjavné porušenie* právneho pravidla, ktoré sa považuje za podstatné v právnom poriadku dožiadaného štátu, alebo práva, ktoré sa v tomto právnom poriadku uznáva ako základné. [24]

71. Táto judikatúra sa musí prebrať pokiaľ ide o výklad článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 o to viac, že jeho formulácia zohľadnila vyjadrenia Súdneho dvora: normotvorca Únie tak výslovne začlenil požiadavku zjavného porušenia verejného poriadku do znenia článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001.

72. V dôsledku toho vnútroštátny súd neprekročí medze, ktoré sú mu stanovené na účely konštatovania porušenia verejného poriadku, ak vnútroštátne požiadavky verejného poriadku sú základom pre nápravu zjavného porušenia základných práv uznaných v EDĽP a v právnom poriadku Únie. [25]

73. V prejednávanej veci nie je opodstatnené preskúmavať otázku, či vnútroštátny verejný poriadok môže výnimočne obsahovať aj iné požiadavky alebo či musí vždy zodpovedať obsahu verejného poriadku tak, ako vyplýva zo základných práv Únie. Otázka vnútroštátneho súdu sa totiž výslovne týka iba požiadaviek článku 47 Charty základných práv Európskej únie.

74. Podľa článku 47 druhého odseku Charty základných práv má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná.

23 — Rozsudky z 28. marca 2000, Krombach, C-7/98, Zb. s. I-1935, bod 23, a z 2. apríla 2009, Gambazzi, C-394/07, Zb. s. I-2563, bod 26.

24 — Rozsudky Krombach, už citovaný, bod 37, a Gambazzi, už citovaný, bod 27.

25 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Krombach, už citovaný v poznámke pod čiarou 23, body 38 a 39, a Gambazi, už citovaný v poznámke pod čiarou 23, bod 28.

75. Zo zásady homogénnosti článku 52 ods. 3 Charty základných práv vyplýva, že vzhľadom na to, že Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDĽP“), zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Právo na spravodlivý proces je zakotvené v článku 6 EDĽP. Článku 47 Charty základných práv treba teda priznať rovnaký zmysel a rozsah, ako je zmysel a rozsah priznaný článku 6 EDĽP v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. [26]

76. Existencia práva na obhajobu zastáva popredné miesto v zabezpečení a priebehu spravodlivého procesu. [27] Právo žalovaného byť vypočutý sa začleňuje do práva na obhajobu. Situácia, keď žalovaný v rámci civilného konania nemôže účinne napadnúť návrh a v dôsledku toho nemôže byť vypočutý pred prijatím súdneho rozhodnutia, teda predstavuje porušenie základného práva na spravodlivý proces.

77. Právo byť vypočutý však nevedie až k zákazu prijatia súdneho rozhodnutia dovtedy, kým sa žalovaný účinne nevyjadrí k návrhu. Právo byť vypočutý je totiž dodržané, ak žalovanému bola účinne poskytnutá možnosť uplatniť svoje tvrdenia. Rozhodnutie nevyužiť túto možnosť patrí do zodpovednosti žalovaného, pričom vypočutia sa môže tiež vzdať. [28]

78. Právo na obhajobu nie je totiž zaručené bez obmedzení. Tieto obmedzenia však musia účinne zodpovedať cieľom všeobecného záujmu, ktoré sleduje dotknuté opatrenie, a vzhľadom na sledovaný cieľ nesmú predstavovať neprimeraný a neprípustný zásah do takto zaručených práv. [29]

79. Právo na obhajobu vstupuje do konfliktu najmä s protichodnými základnými procesnými právami odporcu, akými sú predovšetkým záruka mať možnosť uplatniť svoje práva prostredníctvom súdnej žaloby – táto záruka je zakotvená ako základné právo na úrovni štátu – a s tým súvisiace právo na rýchle konanie. Procesné pravidlá týkajúce sa rozsudkov pre zmeškanie stanovujú rovnováhu medzi právom na obhajobu a právami žalobcu a v dôsledku toho obmedzujú právo byť vypočutý. Prispievajú k riadnemu výkonu spravodlivosti a umožňujú uplatniť právo žalobcu na rýchlu súdnu ochranu. Absencia reakcie žalovaného na žalobu, ktorá bola proti nemu podaná, nesmie paralyzovať konanie.

80. V dôsledku toho sa možno domnievať, že všetky právne poriadky členských štátov poznajú zásadu rozsudkov pre zmeškanie; aj Rokovací poriadok Súdneho dvora túto možnosť stanovuje. [30]

81. Pochybnosti vyjadrené vnútroštátnym súdom, pokiaľ ide o súlad rozsudku s verejným poriadkom, však nemajú pôvod v samotnej skutočnosti, že rozsudok bol vydaný v neprítomnosti, pričom žalovaný sa predtým nezúčastnil na konaní. Ako uviedla Komisia, aj lotyšské právo pozná zásadu rozsudkov pre zmeškanie. Pochybnosti vnútroštátneho súdu sa skôr týkajú skutočnosti, že v prejednávanom prípade procesné pravidlá štátu pôvodu súd v rámci rozsudku pre zmeškanie nezaväzujú preskúmať, či právo požadované žalobcom skutočne existuje, a že rozsudok nemá žiadne vecné odôvodnenie.

26 — Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. februára 2008, Varec, C-450/06, Zb. s. I-581, bod 48, a z 5. októbra 2010, McB., C-400/10 PPU, Zb. s. I-8965, bod 53.

27 — Rozsudok Gambazi, už citovaný v poznámke pod čiarou 23, bod 28.

28 — Rozsudok ESĽP Makarenko v. Rusko z 22. decembra 2009 (sťažnosť č. 5962/03, § 135). V tomto rozsudku Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že každý účastník konania sa môže vzdať účasti na pojednávaní. Toto vzdanie sa musí byť jasné a sprevádzané určitými minimálnymi zárukami, ktoré sa vymedzia na základe významu práva, ktorého sa dotknutý účastník konania vzdal.

29 — Rozsudok Gambazzi, už citovaný v poznámke pod čiarou 23, bod 29.

30 — Článok 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

2. Nedostatok odôvodnenia dotknutého rozsudku

82. Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva právo na spravodlivý proces zakotvené v článku 6 EDĽP v zásade zaväzuje súdy odôvodniť ich rozhodnutia. [31]

83. Európsky súd pre ľudské práva okrem toho opakovane vyhlásil, že požiadavky týkajúce sa povinnosti odôvodnenia nesmú byť neprimerane vysoké a môžu sa meniť v závislosti od povahy rozhodnutia a okolností prejednávaného prípadu. [32] V tejto súvislosti treba najmä zohľadniť povahu rozhodnutia a rozdiely v právnych poriadkoch zmluvných štátov.

84. Povinnosť odôvodnenia súdnych rozhodnutí má dvojaký cieľ. Na jednej strane smeruje k zabezpečeniu dodržania práva byť vypočutý, keďže súd musí dostatočným spôsobom preskúmať tvrdenia účastníkov konania. [33] Tento aspekt nie je relevantný v prípade, ak rozsudok pre zmeškanie vydaný proti žalovanému nezúčastnenému na konaní vyhovel žalobe. V takom prípade totiž žalovaný nepredložil argumenty, ktoré by mohli byť uvedené v odôvodnení rozsudku.

85. Na druhej strane, povinnosť odôvodnenia musí umožniť účastníkovi konania, ktorý nemal vo veci úspech, aby mohol účinným spôsobom uplatniť opravné prostriedky, ktoré má k dispozícii. Tento účastník konania musí mať možnosť porozumieť dôvodom rozsudku v jeho neprospech. Inak by nemohol byť stanovený rozsah právoplatne rozsúdenej veci v súvislosti s rozsudkom a žalobca by napríklad mohol získať nový rozsudok založený na tom istom nároku.

86. Tento druhý aspekt je relevantný najmä v prípadoch rozsudkov pre zmeškanie. Rozsah povinnosti odôvodnenia však musí súvisieť s podmienkami stanovenými na podanie opravného prostriedku. Čím prísnejšie sú podmienky týkajúce sa podania opravného prostriedku proti rozsudku pre zmeškanie, tým prísnejšie budú požiadavky týkajúce sa odôvodnenia rozsudku. Aby účastník konania, ktorý nemal vo veci úspech, mohol úspešne podať opravný prostriedok proti rozsudku pre zmeškanie, musí mať možnosť identifikovať skutkové okolnosti a právne otázky, ktorých sa má týkať jeho argumentácia. Iba týmto spôsobom je zaručené jeho právo na spravodlivý proces.

87. V konaní pred Súdnym dvorom vláda Spojeného kráľovstva predovšetkým zdôraznila, že rozsudok pre zmeškanie nebol úplne bez odôvodnenia, ale že toto odôvodnenie bolo stručné, keďže rozsudok bol odôvodnený iba neúčasťou žalovaného na konaní. Vláda Spojeného kráľovstva okrem iného uviedla, že možnosť vydať rozsudok pre zmeškanie nevyhnutne predpokladá, aby bola žalovanému riadnym spôsobom doručená nielen písomnosť, ktorou sa začalo konanie, ale aj podrobný výklad návrhov („particulars of claim“), ktorý obsahuje detailnú prezentáciu dôvodov a skutkového stavu.

88. Nie je rozhodujúce, že tieto informácie pochádzajú od samotného žalobcu a súd ich svojím spôsobom iba posiela ďalej. Požiadavka odôvodnenia je dodržaná, ak je žalovaný informovaný o dôvodoch a skutkových okolnostiach, na ktorých je návrh založený, tak, aby mohol proti rozsudku pre zmeškanie účinne podať opravný prostriedok.

31 — Rozsudky ESĽP Hirvisaari v. Fínsko z 27. septembra 2001 (sťažnosť č. 49684/99, § 30), Ruiz Torija v. Španielsko z 9. decembra 1994 (sťažnosť č. 18390/91, § 29), a Higgins v. Francúzsko z 19. februára 1998 (sťažnosť č. 20124/92, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 1998-I, § 42).

32 — Rozsudky ESĽP Ruiz Torija v. Španielsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 31, § 29, a Van de Hurk v. Holandsko z 19. apríla 1994 (sťažnosť č. 16034/90, § 61).

33 — Rozsudky ESĽP Jokela v. Fínsko z 21. mája 2002 (sťažnosť č. 28856/95, § 72 a § 73), a Nedzela v. Francúzsko z 27. júla 2006 (sťažnosť č. 73695/01, § 55).

89. Právo na spravodlivý proces nezaväzuje súd imperatívne uviesť v rozsudku skutkové okolnosti, ak už boli uvedené v inom dokumente, na ktoré sa rozsudok jasne odvoláva. Ak preto neexistujú vážne prekážky na podanie opravného prostriedku proti rozsudku pre zmeškanie v dôsledku skutočnosti, že je potrebné podrobnejšie poznať dôvody rozsudku, nemožno sa domnievať, za právo na obhajobu bolo porušené. Vnútroštátny súd musí teda v rámci celkového posúdenia posúdiť podmienky podania opravného prostriedku, ako aj informácie, s ktorými sa žalovaný oboznámil prostredníctvom rozsudku, písomnosti, ktorou sa začalo konanie, a akéhokoľvek iného dokumentu, ktorý mu bol doručený.

3. Absencia preskúmania právneho základu návrhu

90. Treba ešte určiť, či je porušené právo na spravodlivý proces, ak súd vydá rozsudok pre zmeškanie bez predchádzajúceho preskúmania právneho základu návrhu, teda ak nepreskúma, či platné právne normy podporujú nárok žalobcu vzhľadom na skutkové okolnosti, ktoré žalobca uviedol.

91. Právo na spravodlivý proces bezpochyby obvykle vyžaduje kontradiktórne preskúmanie skutkových okolností a právnych otázok [34], teda preskúmanie tvrdení žalobcu a žalovaného. V prejednávanej veci však ide o rozsudok pre zmeškanie, keď argumenty predložil iba žalobca.

92. Vláda Spojeného kráľovstva s cieľom odôvodniť procesný postup na jednej strane poukázala na dôvody týkajúce sa štruktúry konania. Podľa vlády Spojeného kráľovstva nesmú byť súdy nútené vykonať preskúmanie v konaniach, na ktorých nie je žalovaný zúčastnený. Na druhej strane, nepreskúmanie právnych otázok odôvodňuje podľa vlády Spojeného kráľovstva organizácia civilného konania v Spojenom kráľovstve, v rámci ktorého sú účastníci konania v zásade povinní uplatniť svoje právne argumenty, keďže zásada *iura novit curia* – súd pozná právo (a musí ho uplatniť *ex offo*) – sa neuplatňuje bez obmedzení. [35] Táto argumentácia odoláva preskúmaniu z hľadiska základného práva na spravodlivý proces.

93. Ak sa účastník konania nebráni voči súdnej žalobe, s ktorou je oboznámený, prijíma riziko vydania rozsudku vo svoj neprospech. Vie, čo požaduje žalobca, a je si vedomý možnosti, že bude vydaný rozsudok v jeho neprospech. Ak sa však zdrží vyjadrenia k žalobe, právo na spravodlivý proces podľa môjho názoru nevyhnutne nevyžaduje, aby sa žalovanému nezúčastnenému na konaní priznala dodatočná ochrana pred rizikom vydania rozsudku v jeho neprospech, ktorý bude vecne neodôvodnený, spôsobom, že príslušnému súdu sa uloží povinnosť preskúmať právny základ žaloby. Riziko, že bude vydaný vecne nesprávny rozsudok bez predchádzajúceho preskúmania právneho základu žaloby, sa dotýka komplexnej problematiky materiálnej a procesnej pravdy. Základné právo na obhajobu je však dostatočne zaručené, ak žalovaný môže vyjadriť svoj názor účinným spôsobom a ak môže proti rozsudku pre zmeškanie podať opravný prostriedok.

94. Z tohto dôvodu sa prejednávaný prípad odlišuje od prípadu vo veci Gambazzi. V danej veci totiž išlo o *neúčasť, ktorú súd uložil* žalovanému ako sankciu. Žalovaný bol vylúčený zo zvyšnej časti konania, hoci si želal zúčastniť sa jej, a bol tak považovaný za žalovaného nezúčastneného na konaní z dôvodu, že nesplnil podmienky, ktoré mu boli uložené nariadením v skoršom štádiu konania. V tomto prípade sa Súdny dvor domnieval, že otázka, či dôvodnosť nárokov vedených proti žalovanému bola predmetom preskúmania v tomto alebo skoršom štádiu a či žalovaný mal v tomto alebo skoršom štádiu možnosť vyjadriť sa vo veci a či disponoval opravným prostriedkom, predstavuje relevantnú okolnosť v rámci celkového posúdenia. [36]

34 — Rozsudok ESĽP Jokela v. Fínsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 33, § 72.

35 — Pozri napríklad návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jacobs 15. júna 1995 vo veci, ktorá viedla k vydaniu rozsudku van Schijndel a van Veen (rozsudok zo 4. decembra 1995, C-430/93 a C-431/93, Zb. s. I-4705, body 33 až 37).

36 — Rozsudok Gambazzi, už citovaný v poznámke pod čiarou 23 bod 45.

95. Okrem toho ani nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze[37], nestanovuje žiadne celkové preskúmanie právneho základu návrhu. Podľa článku 11 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia sa návrh zamietne z dôvodu absencie základu iba vtedy, ak je zjavne neopodstatnený.

4. Odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku

96. Na druhú prejudiciálnu otázku treba odpovedať v tom zmysle, že v rámci doložky o verejnom poriadku stanovenej v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001 môže súd dožiadaného štátu zohľadniť skutočnosť, že súd štátu pôvodu vydal bez preskúmania právneho základu návrhu rozsudok pre zmeškanie, ktorého celé odôvodnenie sa obmedzuje iba na konštatovanie neúčasti žalovaného na konaní, ale neobsahuje žiadne tvrdenie o dôvodnosti žaloby, iba vtedy, ak tento istý súd dospeje na základe celkového preskúmania informácií poskytnutých žalovanému a požiadaviek stanovených právnou úpravou štátu pôvodu s ohľadom na podávanie opravných prostriedkov k záveru, že žalovaný sa nemohol proti rozsudku pre zmeškanie účinne brániť z dôvodu absencie odôvodnenia tohto rozsudku.

VI – Návrh

97. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky takto:

1. Poznámka týkajúca sa doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, uvedená v osvedčení stanovenom v článku 54 nariadenia (ES) č. 44/2001 nie je záväzná, ale môže byť preskúmaná súdom v rámci konania o odvolaní proti vyhláseniu vykonateľnosti. Skutočnosť, že rozsudok pre zmeškanie bol žalovanému doručený iba súdom dožiadaného štátu v rovnakom čase ako vyhlásenie vykonateľnosti, nezbavuje tohto žalovaného povinnosti, ktorá mu vyplýva z článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, podať opravný prostriedok proti rozsudku pre zmeškanie v štáte pôvodu, pokiaľ ho rozsudok pre zmeškanie alebo akýkoľvek iný dokument, ktorý mu bol doručený, oboznamuje s dôvodmi rozsudku takým spôsobom, že ich môže účinne napadnúť.

2. V rámci doložky o verejnom poriadku stanovenej v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001 môže súd dožiadaného štátu zohľadniť skutočnosť, že súd štátu pôvodu vydal bez preskúmania právneho základu návrhu rozsudok pre zmeškanie, ktorého celé odôvodnenie sa obmedzuje iba na konštatovanie neúčasti žalovaného na konaní, ale neobsahuje žiadne tvrdenie o dôvodnosti žaloby, iba vtedy, ak tento istý súd dospeje na základe celkového preskúmania informácií poskytnutých žalovanému a požiadaviek stanovených právnou úpravou štátu pôvodu s ohľadom na podávanie opravných prostriedkov k záveru, že žalovaný sa nemohol proti rozsudku pre zmeškanie účinne brániť z dôvodu absencie odôvodnenia tohto rozsudku.

37 — Ú. v. EÚ L 399, s. 1.